

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 449. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14valshoot-idm140708760459984/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

De Tærninger, de trille
i Jomfruens Skød:
om Kvælden Spøg og Favnetag
og Vinen lind og rød!
Til Sengekamret finder jeg
vel Vejen mig tilnød –
imorgen kan I vække mig
ifald jeg ej er død.

O Rus, som giver Døden
i Vinen saa rød:
o hellige Guds Moder, Du,
jeg hviler i dit Skød!
Du stiller hver en Smærte mig,
ja Elskov med tilnød –
kanske den store Vellyst først
begynder ved vor Død.

X

Gerhard var geraadet i det hellige Raseri, det Sjælens Delirium, hvori stor Poesi *er* skrevet – hvori maaske *kun* Poesi skrives. Som et Lyn fo'r hans Tanker ind i sidste Akt; hans skælvende Haand kradsede med Pennen hen over Papiret; hans Øjne stod fulde af Taarer – han bed næsten sin Læbe igennem forat standse disse Taarer og Oprøret i sit Hjærte. Edith saa' han overalt – hørte hendes Stemme, forstod hendes Sorg, smilede gennem hendes Smil – syntes, at hendes bløde Haar laa tæt op imod hans Kind og at hun hviskede ham Ord i Øret og der paakom ham en aldeles forfærdelig Angst for at han skulde blive vanvittig, inden han havde faaet Ordene nedskrevet.

Og under en Pavse, hvor han skyllede Vand i sig af Ulf's Karaffel, saa' han til Vennen, som laa bleg i Dagens gryende Skær, der sivede ind gennem Forhængsgardinets Sprække og det var, som om Ulf ogsaa hviskede til ham.

Ja ja! mumlede Gerhard; vi er Medarbejdere, to Brødre, Stykker af det samme Menneske – og *dette* er et Menneskedrama – uden Hensyn til Kostumerne – »frisch vom Fasse«, som Ulf vilde kalde det!

Og Gerhard skrev – Vers, Prosa, afsnuppede Sætninger, Tirader, Ord, Tegn, som han kun selv kunde tyde – – – –

Det er lige før Dagningen. Medens hele Hoffet hviler beruset, har Narren faaet listet Jomfru Else ud fra den sovende Dronning og hendes Tærner. Indgangen til Dronningens Værelser er tilvenstre paa Scenen; tilhøjre Forstuen, som fører til Kongens Sovekammer. I Baggrunden en Balustrade, hvorover skimtes det vide Landskab med Gryets Taager, søvntunge, mørke Skove og dæmpet blinkende Moser og Kær.

Nu følger disse Scener, tæt sammenpressede som Livets Optrin former sig. Og da Gerhard, svedvaad, med svidende Øjne og bankende Tindinger havde lagt Pennen og løb Akten igennem – saa følte han noget i sig, som havde han udført en Gerning – han og Ulf tilsammen!

Narren fører Jomfru Else frem. Hvorhen? spørger hun skælvende. Hun er som lammet af Frygten for Mishandling – og hun frygter denne Pukkelryggedes Selskab dér – og i den svage Dagning synes hun at se Skygger overalt – og ingen Udvej, intet Haab om Frelse bort fra Omgivelserne og fra Erindringen – bort fra sig selv, sin Nedværdigelse, sin Ulykke. Hun peger paa Kniven i Narrens Bælte Giv mig den og overlad mig til min Skæbne!

Han knæler for hende, kysser Spidsen af hendes Fod, hendes Kjølesøm tilstaar hende sin vanvittige, sin haabløse Kærlighed hun hører næppe paa ham, fatter ikke hans Ord – men pludseligt gaar det op for hende: Ogsaa *han* efterstræber mig; – er da Mændene kun rivende Dyr – Kvinden kun Vildtet, det svage Vildt, som ingen Tilflugt véd! Og hun snapper Kniven. Han vrister den fra hende, gemmer den i Skeden – og med inderlig Bedrøvelse fjærner han sig nogle Skridt og giver hende ved Tegn tilkende, at hun intet ondt har at frygte af ham. Hun er sunket sammen. Han nærmer sig atter, slaar Kors for sig, blotter sit Hoved, bøjer sig ydmygt, strør Støv paa sit Haar: Jeg er din Træl,

om Du saa vil – din Hund, som skal forsvare Dig med Tænder og Kniv – kom blot, kom! Vi sniger os gennem mørke Skove, over Moser og Kær, som jeg kender, ud over Landegrænsen. Jeg skal synge, betle, rapse Dig Brødet undervejs – synge din Sorg isøvn paa Vandringen gennem de fremmede Lande – indtil vi naa'r Jordans forjættede Vover – hvis hellige Vande skal tvætte Dig. Og friet for Kummer og den nagende Erindring banker Du paa Porten til det Asyl, hvor alle Flygtninge finder Hvile – og jeg bor ved Foden af dit Fristed – og hver Kvæld kryber jeg op i det høje Træ og synger dér din Ungdoms simple Sang. Kom blot, kom!

Hun løfter sine Øjne og ser paa ham – om hun tør tro ham. Men over Balustraden dukker en Skikkelse frem. Hun vil udstøde et Skrig – men det er Ridder Hagen, som bevæbnet iler frem imod hende, rykker hende op til sig og ind til sit Bryst: min Elskede!

Og Narren kryber helt hen til Siden, krummer sig sammen med Fingerspidserne borede ind i Ørerne

Hvor lidenskabeligt strømmer nu ikke disse dæmpet hviskede – stigende og atter dalende Ord mellem de Elskende. Allede *her* synes den hellige Flods tvættende Vande at bølge mellem de to saarede Hjærter. Hvor er Magthavernes Vold? hvor Fordærvsens Gift? Hvad er mægtigt til at lutre, til gensidigt at udsone og tilgive, til at forjætte Fremtiden, som denne alt gennemglødende Kærlighed – de Unges Kærlighed, der i sig indeholder Loven, Mysteriet, Udødeligheden!

Hvor rørende menneskeligt dette den Enes Skriftemaal, som den Anden stedse afbryder med at bekende *sin* Skyld – den, *hun* bortkysser under Taarer, medens hun blot beder ham tænke paa sin egen Frelse!

Vor Frelse – svarer han – den ligger stedse forud for os; maa hver Dag gribes med fornyet Frejdighed og Livsmod, gennem Kamp og gennem Taalmod, i Lidelse og i Lykke – indtil den stærke Død en Kvæld siger sit: Nok! Gaa nu ind tilsammen til den store Hvile!

Følger Du mig, min Elskede? spørger han.

Ja ja, min Elskede! jeg følger Dig gennem Livet til Døden. Vi følges tilsammen til Jordans Flod – hvor Livet begynder fra nyt af. Og rækker vi ikke saa langt, sygner vi hen undervejs, saa har Du dit Sværd til os begge! svarer hun.

Ej hvad! raaber han muntert. Mit Sværd har først et Ærind her!

Narren er sprunget op. Dagningen falder paa. I det første Morgenlys kommer de søvndrukne Kammersvende frem paa Tærsklen til Kongens Forstue – og ligeoverfor kommer Dronningen frem fra sine Gemakker. Hun raaber bydende til Kammersvendene, at de skal gribe de To men op over Balustraden svinger sig de kraftige Skikkelser af Ridder Hagens bevæbnede Kammerater.

Spillet er ulige, min høje Frue! siger Ridder Hagen, imedens hans Folk griber og binder Kammersvendene. Og I selv, Frue! skift Elsker – som I skifter Dragt – men tag ham dennegang ældre og erfaren, at han intet fortryder og ikke ønsker sig nogen Forandring. I har min Velsignelse. Gaa saa ind og stæng eders Dør – thi her vil falde svær Dugg!

Hun slynger en Fornærmelse imod Jomfru Else og ham. Galne Kvinder skal Narre tæmme! siger Ridder Hagen. Nar! knebl Hendes Naade – skyd hende blidelig ind ad Døren – og stæng for!

Hestene venter, Herre! raaber en af Hagens Folk utaalmodig.

Pest og Plager følge jeres Hovspor! raaber Dronningen. Gid Sygen slaa den Skøge dér – og Lamhed lægge Dig ode, Ridder!

Kongen frem paa Tærsklen, halvt paaklædt, med Sværd i Haand: Hvem bander saa aarle og stygt i Kongens Gaard? Vil I drage af Landet, Ridder Hagen, saa tag min Velsignelse med! Holla, alle mine Folk!

Og Kongen springer ned og frem.

En Bederdans! en Bederdans! raaber Narren under Krumspring svingende sin Kniv. Kongens Fortrolige frem; Narren saarer ham. Kongen hugger til Narren; Ridder Hagen afboder og siger: Giv mig frit Lejde til Middagstid, Herre! – og I skal frit faa Lov at sove Rusen ud! –

KONGEN

(fører et Hug imod Ridder Hagen).

Til Helved med Lejde og med utro Vasaller!

RIDDER HAGEN

(støder ham ned; Solen staar op).

Sol over Landet!

DRONNINGEN

(segnende paa Tærsklen).

Kongen falder!

I det indbrydende Sollys svinger Ridder Hagens Folk deres Sværde og raaber:

Til Jordans Flod – til det hellige Land!

Og Narren synger for. Scenen skifter. Den lille Flok, med Ridder Hagen, Jomfru Else og Narren, staar ude i det af Solen tillive vakte Morgenlandskab. Vidt og stort, friskt og oprindeligt strækker Landskabet sig: de søvnaflørede Skove, de bølgede Bakker, den blinkende Fjord – det svulmende blaa Hav i det Fjerne. Uvilkaarligt knæler Skaren, ogsaa Narren bøjer Knæ. Ridder Hagen staar med Armen slynget om den slanke Kvindeskikkelse; han udbryder:

Natten er veget, og Mørket med den,
nu lyser Sol over Landet!
mit dyreste Eje, min Hjærtensven,
der stiger en Dag af Vandet:
der stiger en Dag med en vinkende Krands
omkring sin herskabelig' Pande –
og bor ikke Lykken *her* tillands,
den bor i de fremmede Lande.

Saa ville vi fare, hvor Lykken os Tjeneste byder.

Hun omslynger ham og svarer:

Saa ville vi fære, hvor Lykken bor,
dog derpaa ville vi lide;
ej Lykken er fledført til Hav eller Jord,
den bor ved vor nærmeste Side,
den bor os imellem, i Fryd og i Nød,
i onde og gode Dage –
saa længe vi staar i vor Kærligheds Brød
al anden Lykke vi vrage.

Saa ville vi tjene det Herskab, som helst vi begærer.

Narren falder ind:

Lykken har ej sit blivende Sted,
skifter som Solen og Vinden,
svinder med Rødmen paa Kinden
– Narren følger med.
Flyr han, stolt Høg, fra sin Due en Dag,
ej hvor den Due blir myg og spag
– Narren følger med.

Pjuskede Fjer i de skinnendes Sted,
Taarer i Hjærtet og Øjet,
ak, hvor den Elskov har løjet
– Narren følger med.
Ingen forlanger af Narren hans Tro,
nu er vi lige, vi pjuskede To
– Narren følger med.

Men Ridder Hagen slutter smilende:

Mit Høgebo, mit Ridderhus,
det vil de jævne her i Grus;
mit Sværd kan Stridsmænd løve mig,
mit Liv kan Fjender røve mig:
der blir fra min Herrestands Dage
Kærligheds Nar tilbage!

Og som jeg var en Nar dengang
i Dansen jeg ved Hove sprang,
saa bytter glad mit Herresværd
med Brixen jeg i Narrefærd:
Skælmernes Konge vog jeg,
til Nar min Elskede slog mig!

Jomfru Else omfavner ham hæftigt. Narren rynker Panden – farer sig med Haanden over Øjnene – rækker ham med en Grimace sin Bjældehue, sigende:

Herre – Kammerat – jævnbyrdige Mand;
velkommen i *min* – i vor ur-gamle Stand!

Koret:

Til Jordans Flod – til det hellige Land!

– – – Gerhard var ophørt at skrive, Lampen gaet ud; Solen havde længe lyst gennem Forhængsgardinet og fyldte det lille Værelse med gule, varme Reflekser. Ulf laa paa Sengen og sov, med Tæppet slaet over sig.

Der var en Haand, som famlende lagde sig paa Gerhards Skulder. Han saa ivejret havde han sovet? Madam Ravn stod ved Siden af ham, og hun spurgte ham dæmpet:

Har De arbejdet hele Natten? Har De maaske hjulpet Brynjulfsen? Han trænger vist til det! –

Gerhard nikkede: Ja, jeg har hjulpet vor fælles Ven – det vil sige, jeg har blot fortsat, hvor han har begyndt. Nu skal vi ordentlig arbejde sammen. –

Hun bøjede sig dybere ned over Gerhard og sagde blødt: De holder meget af ham De er en god Mand! Herregud, om De blot kunde blive her hos os men trænger De nu ikke til Kaffe? –

Gerhard saa' paa hende – tog hendes Haand, og med en lille Sitren ovenpaa Nerveanspændelsen og den afbrudte korte, faste Søvn, endnu næppe fuldstændig vaagen spurgte han hende efter en pludselig Indskydelse:

Er De er Ulf Brynjulfsen Deres er De ikke i nær Slægt?

Han er min Søsters Søn! var hendes Svar.

Gerhard rejste sig.

Hun tog ham stilfærdigt om hans Arm og hviskede: Lad os ikke vække ham. Kom med mig nedenunder. Matthias sover endnu. Jeg skal lave Dem Kaffe ude i Køkkenet – og dér vil jeg tale med Dem.

De er en god Mand!